

навчального процесу на базі корпоративної комп'ютерної мережі // Вісник Хмельницького національного університету. Технічні науки. – 2006. – № 4. – С. 194-199.

9. *Годлевский М. Д., Гамлуш Я. Н., Бронин С. В.* Иерархия критериев управления развитием высшего учебного заведения на основе качества учебного процесса // Вісник Національного технічного університету “ХШ”. – Харків : НТУ “ХШ”. – 2005. – № 19. – С. 19-26.

ДВОРНИКОВА Н. С. Управленческий аспект демократизации учебно-воспитательного процесса в отечественных высших учебных заведениях.

В статье показано, что наиболее эффективными путями демократизации способов управления учебно-воспитательным процессом в отечественных вузах являются реформирование системы финансирования, привлечение как бюджетных, так и альтернативных источников финансирования, приоритетность региональной специализации профессиональной деятельности, усовершенствование теоретических и методологических основ, применение современных информационных технологий, стимуляция личностного саморазвития.

DVORNIKOVA N. S. Management aspect of democratization of teaching and educational process in domestic higher educational establishments.

In article there is shown that the most efficient democratization ways of teaching and educational process management in domestic higher school are reforming of the financial systems, attraction both budgetary and alternative sources of the financing, the priority of regional specialization to professional activity, improvement the theoretical and methodological basis, applying the modern informational technology, stimulation the self-development of personality.

Дуганець В. І.

Подільський державний аграрно-технічний університет

ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ АГРОІНЖЕНЕРНОГО НАПРЯМУ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В статті подається методика впровадження основних елементів практичного навчання з використанням дистанційних технологій. Приведена система навчально-методичних матеріалів та її форми. Сформульовані вимоги до використання інформаційних технологій для забезпечення якісного навчання студентів та обґрунтовані основні методи комплексного підходу для закріплення ними отриманих теоретичних знань.

Постановка проблеми. В навчальному процесі на сьогоднішній день існують нові вимоги до обсягу знань і змісту навчання студентів вищих навчальних закладів. Все це органічно входить у чітку систему фахової підготовки впродовж усього періоду навчання в університеті.

Більш ніж сторічний досвід розвитку освіти, як самостійної сфери свідчить, що для практичного навчання, в тому числі й екстернів, потрібні свої теорія і технологія, науково-методичні матеріали, а також спеціально підготовлені викладачі, консультанти й управлінці. Система формування методичних прийомів організації навчального процесу в сучасних умовах є

актуальною і вкрай необхідною з огляду на раціональне вирішення проблеми впровадження різних форм навчання.

Одним з найбільш дієвих способів підвищення ефективності і якості підготовки фахівців у сучасних умовах є навчально-методичне забезпечення навчального процесу студентів екстернатної форми. Також доцільне включення в освітній процес вищої школи елементів дистанційного навчання і його активне використання.

Специфічною особливістю психології особи, яка навчається, є її зацікавленість в швидкості та високій якості оволодіння професією. Вона має велике значення в організації екстернами самоосвітнього процесу. При впровадженні технологій дистанційного навчання знімається проблема дефіциту часу екстерна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Впровадженню різних форм навчання, неперервної освіти, пошуку раціональних схем побудови освітнянського процесу присвячені науково-методичні роботи М. Г. Чобітька [1], Т. Д. Іщенко, Ю. П. Нагірного, І. М. Бендери [2], Т. Д. Іщенко, С. М. Кравченка [3], Д. В. Чернилевського, О. К. Філатова [4], С. О. Сисоєвої [5], В. А. Козакова, М. М. Солдатенка, І. М. Бендери, В. І. Дуганця [6, 7, 8, 9].

Формування цілей статті. Аналіз наукових досліджень з організації навчального процесу у вищих навчальних закладах показує наявність ще не вивчених до кінця технологій, педагогічних прийомів освітнього навчання. Тому є необхідність у висвітленні організації проведення навчання з використанням дистанційних технологій для студентів агроінженерного напрямку, формування та розвитку в них професійного вміння в умовах конкретного виробництва, оволодіння сучасними методами і формами організації праці, а також виховання потреби систематичного поповнення своїх знань і творчого їх застосування в процесі практичної діяльності.

Виклад основного матеріалу. В нинішніх умовах нашої держави надзвичайно велике значення має розвиток суспільного виробництва. Але ж воно знаходиться в прямій залежності від умінь і знань людей, що створюють матеріальні та духовні блага, бо саме людина є творцем і будівником усіх сфер морального і духовного життя народу. Людина, як свідомий учасник виробництва, прогнозує його майбутнє, стає активною рушійною силою прогресу лише при умові глибокого пізнання об'єктивних законів розвитку природи та суспільства, набуття глибинних знань, умінь і можливостей їх використання.

Чим швидше і краще студент оволодіє практичною майстерністю, тим вірогідніше вигідне його працевлаштування після навчання. Отже, майбутніх фахівців необхідно навчати професії якомога ближче до умов виробництва. Впровадження елементів дистанційного навчання стало можливим завдяки розвитку інформаційних технологій, заснованих на використанні персональних комп'ютерів, відео і аудіотехніки, космічного зв'язку.

При навчанні за дистанційною формою інформаційні технології повинні забезпечувати доставку основного об'єму матеріалу до студента, надання йому можливості самостійно-практичної роботи із засвоєння матеріалу, що вивчається. Таке навчання має ряд переваг і набуває особливої актуальності для освітньої системи України під впливом наступних соціально-економічних процесів ринкової економіки:

- провадження економічних реформ, що висувають нові вимоги до освіти, у тому числі до ділової освіти;

- формування потреб населення по відношенню до змісту і технологій освіти;

- політичні та економічні зміни, які сприяють зростанню міжнародних зв'язків, зокрема в області освіти;

- поява і швидкий розвиток якісних нових технічних засобів обміну інформацією між учасниками освітнього процесу;

- посилення міжнародної інтеграції в освіті при посиленні конкуренції на світових ринках освітніх послуг.

Необхідно виділити такі переваги використання інформаційних технологій, як відкритість системи, тобто надання освітніх послуг всім бажаючим. Відкрита освіта дає можливість використовувати навчальні програми різних рівнів: довузівського, вузівського і післявузівського. Використання даних технологій навчання задовольняє освітні потреби осіб, що навчаються, підвищує їх інтелектуальний та культурний рівень, дозволяє вирішувати завдання індивідуального практичного навчання.

Дистанційне навчання, як нова форма освіти, виникло в Англії і широко застосовується в Америці, Японії і Європі.

Дистанційний курс – це комплекс навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, що створені у віртуальному навчальному середовищі для організації навчання на основі інформаційних і комунікаційних технологій [10].

Основними елементами дистанційного курсу є система навчально-

методичних матеріалів та система освітніх послуг, які поділяються за формою і змістом. Система навчально-методичних матеріалів включає такі форми:

– структуровані електронні інтерактивні навчальні матеріали, що розміщені у віртуальному навчальному середовищі, для організації навчання через Інтернет;

– друквані матеріали (навчальний посібник, опорний конспект або робочий зошит, методичні рекомендації для слухачів, методичні рекомендації для викладачів), необхідність розроблення яких визначається певною специфікою;

– додаткові навчальні засоби та носії навчальної інформації (компакт-диски, відеокасети, аудіокасети), що містять довідки та енциклопедичні посилання, призначенням яких є поглиблення пізнавальних можливостей дистанційного курсу.

Дистанційний курс повинен мати структуру, що сприяє створенню умов до навчання у діяльності та співпраці і враховує життєвий цикл людини. Найбільш доцільно використовувати тижневий цикл, в якому передбачено час для роботи, відпочинку, господарських справ та самовдосконалення. Тому дистанційний курс має бути побудований саме за таким принципом.

Обов'язковими елементами у структурі дистанційного курсу є:

– “Передмова” – інформаційна сторінка курсу (презентація курсу), що відкрита для всіх бажаючих;

– “Автори курсу” – сторінка, яка відкрита для всіх бажаючих та характеризує викладачів як особистостей;

– “Тьютор” – відкрита сторінка для всіх бажаючих;

– “Новини курсу” – відкрита сторінка для всіх бажаючих;

– “Програма курсу” – сторінка містить основні складові курсу і відкривається лише для слухачів курсу, допущених до навчання;

– “Головна сторінка тижневого заняття” (типова для всіх розділів) – відкривається лише для студентів, допущених до навчання.

Інформаційна сторінка курсу, або передмова, передує курсу, має ознайомчий характер, включає назву курсу, мету і загальні відомості, обсяг та тривалість вивчення курсу, результати навчання, вимоги до слухачів та короткий опис організації навчання за курсом. Вона виконує педагогічні та соціальні функції: мотивує студента, привертає увагу, збуджує інтерес, зв'язує зміст навчання зі структурою знань, активізує до соціального та комунікативного навчання, встановлює віртуальні соціальні зв'язки між

тьютором та екстерном [11].

У програмі курсу наводиться перелік тижневих занять, які включають анотацію теоретичного матеріалу та практичних завдань, методичні вказівки до практичних завдань, лабораторних робіт та перелік основних елементів дистанційного курсу (навчальний посібник, опорний конспект, методичні посібники, компакт-диск, відео чи аудіо-касети тощо).

Структура “Головної сторінки тижневого заняття” має типову форму для всіх розділів та включає назву розділу, мету, ключові слова (основні поняття та терміни), структурно-логічну схему розділу та схему її зв'язку з іншими розділами, план роботи на тиждень для вивчення розділу, глосарій та бібліотеку (рекомендовані джерела, ресурси, сайти).

У третьому модулі “Інформаційні матеріали дистанційного курсу” викладачі створюють інформаційні матеріали до свого дистанційного курсу, структурують та оформлюють текст у вигляді веб-сторінок, виконують дизайн тексту.

Створення дистанційного курсу завершує вивчення четвертого модуля “Контроль у дистанційному навчанні”, де визначаються методи контролю у навчанні, створюються тестові завдання, плануються дискусії та чати, розробляється рейтингова система оцінки діяльності студента, проводиться самооцінка розробленого курсу.

Мета модуля “Практикум тьютора” – підготовка викладача та дистанційного курсу до навчального процесу. Навчання за цим модулем проводиться з 2003 року.

Дистанційний курс орієнтований на викладачів, які вміють користуватися електронною поштою, робити пошук інформації в Інтернет, створювати найпростіші веб-сторінки та мають дистанційний курс (не обов'язково особистий).

Успішне проходження курсу – це не тільки виконання запланованої діяльності у курсі, а і проведення пілотного навчання з підтримкою тьютора курсу “Практикум тьютора”.

Дистанційний курс вивчається протягом 6 тижнів, слухач на виконання вправ, роботу з інформаційними матеріалами та спілкування витрачає у середньому 6-8 годин.

У цьому дистанційному курсі можна виділити такі складові як вибір засобів комунікації, підготовка дистанційного курсу до навчального процесу, контроль діяльності студентів, організація співробітництва у групі (дискусії, робота малих груп). До кожної складової дається відповідна

теорія, але головним є підготовка свого дистанційного курсу до навчального процесу з детальним обговоренням у дискусіях, опрацюванням у малих групах. Уже на етапі підготовки викладач демонструє свої уміння проводити дискусії.

Завдяки “відстані”, кожний екстерн отримує можливість познайомитися з великою кількістю думок, версій, фактів в межах кожної наочної області. За знання екстернів несе відповідальність не тільки його безпосередній викладач, але й сам екстерн. Таке зростання відстані між екстерном та викладачем може допомогти покращенню якості вищої освіти, яка здобувається в зв'язку з тим, що екстерни можуть думати над складанням відповіді в прийнятному для них темпі, і підготовка до іспиту з використанням інформаційних технологій тільки збагачує усний обмін думками. Застосування цих технологій допомагає уніфікувати, і різноманітити навчальні ресурси. Проте самі по собі технології не несуть ніяких змін. Наслідки їх застосування визначаються тим, яким чином і з якою метою ми їх використовуємо. Саме тому у пошуках оптимальних шляхів впровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освіті екстернів варто звернутися до величезного досвіду підвищення якості освіти.

Окрім основних елементів дистанційного курсу можна формулювати цілком обґрунтовані вимоги до використання інформаційних технологій з метою забезпечення якісної освіти за екстернатною формою навчання.

Розширення кола тих, хто навчається повинно виправдовувати вкладені засоби, оскільки запровадження інформаційних технологій вимагає створення додаткових умов. Витрачені засоби повинні сприяти створенню найбільш ефективного освітнього простору.

Повинна бути створена Інтернет-бібліотека з наочно структурованим представленням інформації. У зв'язку з цим виникає потреба у розробці спеціалізованого програмного забезпечення, що полегшує педагогам і екстернам пошук в мережі Інтернет. Для ефективної роботи такої бібліотеки (особливо що стосується екстернів) дуже важливо підготувати допоміжні сторінки, що містять оглядові і методичні матеріали, списки найбільш цінних джерел інформації (посилань Інтернет) з даної області. Безумовно, корисне залучення до підготовки таких сторінок Інтернетне тільки педагогів, але й тих, хто навчається. Проте для цієї роботи потрібна певна підготовка в області створення Web-сторінок, яка може бути реалізована, наприклад, в курси – це інформатика при вивченні технологій

Інтернет. Технології, які вибираються для створення бібліотеки нової форми, повинні бути достатньо універсальними і такими, що дозволяють легко змінювати і розширювати всю систему, постійно удосконалюючи можливості роботи з інформацією всіх учасників освітнього процесу.

Навчально-методична робота викладачів повинна вийти на новий рівень за рахунок створення в співпраці з фахівцями в області педагогіки, психології і інформаційних технологій навчальних матеріалів нового покоління, що розміщуються в мережній бібліотеці. Співпраця педагогів з екстернами, багатоплановість створюваної продукції, можливість отримання незалежної експертизи з боку численних користувачів Інтернетдодадуть навчально-методичній роботі дійсно нову якість.

Екстерни повинні мати чітке уявлення про те, що потрібно для здобуття якісної освіти. Викладачеві необхідно допомогти зорієнтувати і навіть навчити активному відношенню до навчання. Без дотримання цієї вимоги ніякі зусилля, що робляться для підвищення якості освіти, не дадуть позитивних результатів. Традиційні методи навчання, активізуючи відношення студентів до матеріалу, що вивчається, сприяють їх творчій пізнавальній діяльності, розвитку самостійності й ініціативи, підтримуються в системі дистанційного навчання дискусіями в режимі віртуальних семінарів, листуванням електронною поштою з викладачем і колегами по навчанню. Екстерн в цьому випадку стає не тільки "одержувачем", але й "розповсюджувачем" знань, оскільки якісна освіта дає можливість і потребу у формуванні власного індивідуального освітнього простору, який може бути реалізований у вигляді електронних ресурсів на основі сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій Web-сторінки, бази даних.

Повинні бути вироблені чіткі і єдині критерії оцінки знань для всіх дисциплін, що вивчаються екстерном. Тестова система оцінки знань, що використовується в дистанційній освіті, явно недостатня, оскільки в ній повинні оцінюватися також самостійність, активність, розвиток студента-екстерна в ході пізнавальної діяльності. Підсумковими тестуваннями повинні супроводжуватись поточні перевірки знань за допомогою спеціальних систем, відкритих для роботи у будь-який час. Такі системи зобов'язані забезпечувати зворотний зв'язок з викладачем – реальним або віртуальним, наприклад, за допомогою системи докладного коментування невірних відповідей або систем, що адаптуються до відповідей студента і надають матеріал для вироблення правильної відповіді.

Висновки. Одним з важливих моментів в застосуванні технологій

дистанційного навчання є те, що така система освіти не вимагає від слухача змін в його способі життя. Також можна відзначити і переваги для підготовки педагогічних кадрів. Система дистанційного навчання дозволяє підвищити рівень підготовки вчителів, забезпечити підготовку кадрів з декількох педагогічних спеціальностей, скоротити дефіцит педагогічних працівників, скоротити курсовий термін навчання. Причому, даний вид освітніх технологій є одним з нових форм навчального процесу, покликаною реалізовувати права людини на освіту та отримання об'єктивної інформації, що включає комплекс освітніх послуг для широких верств населення за допомогою спеціалізованого інформаційно-освітнього середовища, який базується на самостійно-практичному навчанні людини та засобах отримання навчальної інформації з відстані. Технологія дистанційного навчання, що в цілому розвивається, забезпечує широкий міжнародний доступ до кращих світових освітніх ресурсів. Вона надає можливість проходити навчання не залишаючи місця проживання та виробничої діяльності, а також надає організації процесу самонавчання найбільш ефективним способом. Застосування інформаційних і комунікаційних технологій в навчанні екстернів забезпечує великий доступ для здобуття вищої освіти.

Нові технології передачі інформації, технології навчання, найновіші джерела, засоби, форми і методи навчання надають екстерну величезні можливості для задоволення своїх освітніх потреб.

Використана література:

1. *Чобітько М. Г.* Особистісно орієнтована взаємодія “студент-викладач” у рамках навчально-виховного процесу вищого навчального закладу. Розвиток інноваційних процесів у навчально-виховних закладах : збірник наукових праць // проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка. – Харків : Стиль-Издат., 2003. – 176 с.
2. *Ищенко Т. Д., Нагірний Ю. П., Бендера І. М.* Принципи формування освітньо-кваліфікаційних рівнів і змісту фахової підготовки інженерно-технічних кадрів // Праці Міжнародної науково-методичної конференції “Ступенева система вищої аграрної освіти: концепція, актуальні проблеми та механізація впровадження”. – К. : АПН України, 1997. – С. 56-59.
3. Принципи та шляхи інтеграції вищих навчальних закладів Міністерства аграрної політики України в Європейський простір вищої освіти : науково-методичні матеріали / Іщенко Т. Д., Кравченко С. М., Демешкант М. А., Шинкарук В. Д., Бабін Т. І., Кравченко Ю. С., Бендера І. М., Завірюха П. Д. / за ред. С. М. Кравченка. – К. : Аграрна наука, 2006. – 35 с.
4. *Чернилевский Д. В., Филатов О. К.* Технология обучения в высшей школе : учебное издание / под ред. Д. В. Чернилевского. – М. : Экспедитор, 1996. – 228 с.
5. *Сисоева С. О.* Педагогічні технології творчого розвитку особистості: проблеми і суперечності // Творча особистість у системі неперервної освіти : мат-ли Міжнар. наук. конф. 16-17 травня 2000 року / за ред. : С. О. Сисоевої, О. Г. Романовського. – Харків : ХДПУ, 2000. – С. 84-90.
6. *Козаков В. А.* Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение. – К. : Высшая школа, 1990. – (с. 79) 497.

7. Солдатенко М. М. Умови індивідуалізації процесу навчання студентів в системі безперервної освіти : мат-ли конф. – Вінниця, 1994. – С. 73-75.
8. Бендера І. М. Організація самостійної роботи студентів агроінженерних спеціальностей : монографія / Наукметодцентр аграрної освіти. – К., 2007. – 364 с.
9. Дуганець В. І., Бендера І. М., Рудь А. В., Янковський В. А., Шовдра О. М. Організація наскрізної практичної підготовки студентів із спеціальності “Механізація сільського господарства” // Наука і методика : збірник науково-методичних праць / редкол. : А. Ф. Бойчук (гол. ред.) та ін. – К. : Аграрна освіта, 2007. – Вип. 9. – С. 65-74.
10. Положення про організацію екстернату у вищих навчальних закладах України (наказ Міністерства освіти від 08.12.1995 № 340) // Збірник нормативних актів України, щодо організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. – Випуск 1. – К. : УАЗТ, 2003.
11. Nanette Johnson Curiskis. Online Course Planning. MERLOT Journal of Online Learning and Teaching / Vol. 2 / No.1 / March 2006.

ДУГАНЕЦЬ В. І. Практическое обучение студентов агроинженерного направления с использованием дистанционных технологий.

В статье подается методика внедрения основных элементов практического обучения с использованием дистанционных технологий. Приведена система учебно-методических материалов и ее формы. Сформулированы требования к использованию информационных технологий для обеспечения качественного обучения студентов и обоснованы основные методы комплексного подхода для закрепления ими полученных теоретических знаний.

DUGANETS V. I. Practical teaching of students of агроинженерного direction with the use of the controlled from distance technologies.

In the articles the method of introduction of basic elements of the practical teaching is given with the use of the controlled from distance technologies. The system of educational-methodical materials and their forms is resulted. The row of requirements is formulated to the use of information technologies for providing of the high-quality teaching of students and the basic methods of complex approach are grounded for fixing by them the got theoretical knowledges.

Єременко О. В.
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

ПРИНЦИП ЄДНОСТІ ПІЗНАВАЛЬНО-ПОШУКОВОЇ, ОЦІНЮВАЛЬНОЇ І ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАГІСТРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті актуалізовано проблему принципів засад організації навчання в магістратурі музично-педагогічного профілю, розкрито особливості реалізації принципу єдності пізнавально-пошукової, оцінювальної і творчої діяльності магістрів музичного мистецтва.

Вирішальну роль у розв'язанні завдань модернізації системи освіти відіграє процес удосконалення підготовки фахівців, які володіють глибокими фундаментальними знаннями і здатні до самостійно-творчої діяльності. Все це зумовлює необхідність актуалізації цілого комплексу